

1981, 6. září – Sdělení VONS č. 260 „Odsouzení Rudolfa Battěka“ o soudním jednání s Rudolfem Battěkem u Městského soudu v Praze a jeho odsouzení pro trestné činy podvracení republiky a ublížení na zdraví k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a k ochrannému dohledu po propuštění z výkonu trestu.¹

V hlavním líčení konaném ve dnech 27. a 28. 7. 1981 uznal Městský soud v Praze vinným ing. Rudolfa Battěka z trestného činu podvracení republiky podle § 98 1, 2 a, b trestního zákona a trestného činu ublížení na zdraví podle § 221/1 trestního zákona. Senát zasedal za předsednictví dr. Jana Rojta a tvořili jej soudci dr. B. Křipačová,² Anna Veselá, dr. Milada Rousová, Luděk Vlacha³. Rudolf Battěk byl odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody v délce sedm a půl roku do II. NVS a k následnému ochrannému dohledu na dobu tří let a to v rozsahu uvedeném v § 2 zákona č. 44/73 Sb. Pro Rudolfa Battěka z toho vyplývají tyto povinnosti:

- a) sdělovat orgánu, vykonávajícímu ochranný dohled (tj. policii) potřebné údaje o zdrojích své obživy a na jeho žádost tyto údaje prokazovat
- b) osobně se hlásit u tohoto orgánu ve lhůtách, které on stanoví
- c) trpět vstup tohoto orgánu do svého obydlí
- d) předem oznamovat tomuto orgánu vzdálení se z místa pobytu.

Dále byl Rudolfu Battěkovi uložen trest propadnutí věcí, které u něj byly nalezeny při zadržení a při domovní prohlídce.⁴

Jak vyplývá z odůvodnění rozsudku, skutková podstata trestného činu dle § 98/1, 2 spočívá v tom, že Rudolf Battěk ještě před založením VONS napsal spolu s jinými dopis prezidentu republiky, ve kterém „osočoval v rozporu se skutečnostmi orgány SNB z údajného brutálního zásahu proti některým osobám, které se přes odpor pořadatelů pokoušely vniknout na železničářský ples“.⁵ Spoluautorství tohoto dopisu dosvědčuje soud tím, že ing. Battěk tento dopis spolusignoval, a tedy musel vědět, co v něm je.

Dále, že ing. Rudolf Battěk je členem VONS, který pomáhal spoluzaložit (soud vytýká obžalovanému i to, že je v seznamu členů uváděn na prvním místě, z čehož je patrné, že i z alfabetské pozice jména se může stát přitěžující okolností). V tomto bodě soud vychází z charakteristiky činnosti VONS, která byla uvedena obžalobou v procesu se šesti členy VONS na podzim roku 1979 (srv. sdělení č. 115, 118, 125, 144, 153, 158 a dokumentární protokol z průběhu procesu).⁶ Charakteristické je, že soud zcela přechází okolnost, že činnost Rudolfa Battěka, kterou ve shrnutí rozsudku charakterizuje jako vysoce společensky nebezpečnou, byla Městskému soudu již před několika lety známa, aniž z toho vyvozoval nějaké důsledky.

Zřejmý je tento postoj, svědčící o právní desintegraci, v ohledu na další důkaz, jehož pomocí usvědčuje Městský soud ing. Rudolfa Battěka: dle vyjádření generální prokuratury ČSSR zaslal jí ing. Rudolf Battěk počátkem roku 1980 sdělení VONS č. 151, týkající se „nepravdivého líčení brutálního zákroku proti Jiřímu Legerskému“ (tohoto smrtelně nemocného člověka odvěkla policie z nemocničního lůžka k domovní prohlídce a poté jej několik hodin vyslýchala oděného pouze v nemocničním prádle u otevřeného okna, viz sdělení VONS č. 151,⁷ které pak bylo převzato do Křesťanské akademie v Římě). Je pozoruhodné, že přidržíme-li se metody, jakou je ing. Rudolfu Battěkovi prokazována jeho „spolupráce se zahraničními ideově diverzními centry“ – totiž že pouhé nalezení telefonního čísla v diáři se stává usvědčujícím důkazem – pak ve zmíněném případě ani Generální prokuratura není mimo podezření ze styků zmíněného druhu.

Dále, že ing. Battěk napsal dne 13. 4. 1979 dopisy švédskému politikovi Olafu⁸ Palmemu, předsedovi německé SPD Willy[mu] Brandtovi a rakouskému kancléři Bruno Kreiskému, v nichž si stěžuje na nezákonný postup SNB proti sobě a dalším občanům.⁹

Za usvědčující pokládá dále soud stať ing. Rudolfa Battěka „Morální občanství Alberta Černého“¹⁰ (jde o portrét vězněného člena VONS z Moravy, viz sdělení VONS č. 97, 115, 133, 150, 152, 173)¹¹, kde obžalovaný údajně „napadá socialistické státní zřízení republiky a snaží se vytvořit dojem, že ČSSR je policejním

státem“.¹² Příznačné je, že v dalších partiích odůvodnění rozsudku se soud v podstatě s tímto vymezením ztotožňuje. Upřesňuje, že obžalovaný „se podílel významnou měrou na vydávání a rozšíření velkého množství písemností, ve kterých napadá činnost bezpečnosti, prokuratury, soudů a Sboru nápravné výchovy“.¹³ Jinde uvádí, že činnost členů VONS byla činností podvratnou, motivovanou nepřátelstvím proti socialistickému zřízení. „Od tohoto zřízení nelze oddělit orgány státní moci, jimž výlučně (!) je Ústavou a ostatními zákony svěřen postih trestné činnosti...“¹⁴ Stát tu tedy je zjevně pojímán jako instituce, kterou významným způsobem reprezentují její mocenské orgány, které navíc mají právo rozhodovat o tom, co je jejich vlastním napadením.

Dále usvědčuje soud ing. Battěka z toho, že 1. 7. 1978 napsal dopis Generální radě Socialistické internacionály o tom, že v ČSSR jsou porušována základní lidská práva a závěrečný akt KBSE a v doušce připsal, že dopis nepovažuje sice za otevřený, ale že nemá námitek proti jeho eventuálnímu zveřejnění.

Že přispěl článkem „Duchovní hodnoty, nezávislá aktivita a politika“ do sborníku „O svobodě a moci“ a pokoušel se tento sborník rozšiřovat: pět zhotovení sborníku dal totiž „pokoutně svázat“ v knihařském podniku TOMOS (který je ovšem zcela veřejnou institucí). Krom toho se u něj při domovní prohlídce našlo pět exemplářů studie prof. Jiřího Hájka „Hnutí za občanská práva jako faktor společenského pokroku“, rovněž ze zmíněného sborníku.

Dále, že Rudolf Battěk se podílel na sestavování dokumentů Charty 77 (jejímž je ostatně mluvčím).

Že přijímal peněžité dary ze zahraničí (jde o příspěvky humanitních organizací a jednotlivců, jimž záleží na osudu perzekvovaných a politických vězňů).

Dále, že se pokusil nabídnout spolupráci na nezávislé kulturní aktivitě svědkyni Ireně Michalové.

Typické je, že se ani nepokusil dokazovat konkrétně z obsahu dopisů, studií a skizz Rudolfa Battěka, resp. sdělení VONS, co je v nich nepravdivé, úmyslně zkreslující, nepřátelské apod. Nepřátelský úmysl je např. v případě studie o Albertu Černém

dokazován z toho, že český zahraniční časopis *Listy* uznal za vhodné ji zveřejnit. Příkladem dokazování spojení Rudolfa Battěka s ideodiverzními centry a západními rozvědkami je tento postup: „Součinnost VONS, a tedy i obžalovaného se zahraničními činiteli je prokázána tím, že převážná část písemností VONS byla zveřejněna v *Listech*, které vydává v Římě emigrant Jiří Pelikán ... Ze znaleckého posudku Federálního ministerstva vnitra je patrné, že činnost těchto emigrantů je materiálně podporována a řízena Ústřední zpravodajskou službou USA...“¹⁵ Dále byla u obžalovaného nalezena doporuční [sic] stvrzenka na dopis adresovaný Jiřimu Pelikánovi. To vše „vzbuzuje podezření, že zásilka byla v souvislosti s oním uveřejněním“.¹⁶ Je zjevné, že v tomto postupu není ani jedna z uvedených premis průkazná a navíc se nabízí domněnka, že Rudolfu Battěkovi byla nezákonně kontrolována pošta. Soud tím též ignoroval zásadu, že v případě pochybnosti je povinen rozhodnout ve prospěch obžalovaného.

Skutkovou podstatu trestného činu dle § 221/1 trestního zákona měl ing. R. Battěk naplnit tím, že 14. 6. 1980 udeřil rukou do spánku policistu Václava Vacka a způsobil mu zranění, které si vyžádalo týdenního léčení. Jediný očitý svědek události J. Janda uvedl, že sice neviděl, zda obžalovaný poškozeného udeřil, neboť nepřišel na počátku konfliktu, ale až v jeho průběhu, ale viděl, že na chodníku ležela čepice V. Vacka. Soud však měl za to, že bude nejlepší přidršet se výpovědi svědka z přípravného řízení, neboť si sedmdesátidevítiletý svědek po více než roce na detaily nemůže vzpomenout. Námitku obhajoby, že obžalovaný se bránil zadržení na stanici MO VB, které bylo neoprávněné, tedy – v případě, že se inkriminovaného jednání dopustil – že šlo o nutnou obranu, soud odmítl s tím, že ing. Rudolf Battěk byl toho dne na stanici předveden, a proto byl povinen vyčkat vyřízení své záležitosti. (Ing. Battěk byl na oddělení nucen čekat několik hodin, aniž někdo projevil zájem s ním jednat, poté se pokoušel vzdálit, načež se rozjela připravená provokace.)

Ing. Rudolf Battěk doznal ohledně obvinění z trestného činu dle § 98 trestního zákona autorství několika vlastních studií a dopisů, nicméně popřel rozhodně jejich hodnocení obžalobou.¹⁷ Ohledně

druhého trestného činu popřel důrazně, že by se jakéhokoliv útoku na policistu dopustil.¹⁸

Ing. Rudolf Battěk je již osmým nespravedlivě odsouzeným členem VONS. V současné době očekávají ještě další tři členové VONS (Jiří a Jan Rumlovi, ing. Jan Litomiský) soudní řízení.¹⁹

Informace o Chartě 77, r. 4, 1981, č. 9, s. 5–7.

POZNÁMKY

- ¹ K případu Rudolfa Battěka viz dále sdělení VONS č. 140, 189, 227, 275 a 483, dokumenty č. 141, 190, 228, 276 a 486, a dokumenty č. 1167 a 1173.
- ² Správně a celým jménem a titulem JUDr. Blanka Křípačová. Viz MS v Praze, soudní spis k případu Rudolfa Battěka (spis. zn. 1 T 16/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 15/90, protokol o hlavním líčení konaném 27. a 28. 7. 1981 u Městského soudu v Praze ve věci R. Battěka.
- ³ Správně Luděk Vlach. Viz in: tamtéž.
- ⁴ Battěk byl rozsudkem Městského soudu v Praze uznán vinným z toho, že: „I. V době od dubna 1978 do poloviny června 1980 v Praze a jinde jako člen tzv. Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, jednak sám, jednak ve spolupráci s dalšími osobami, sestavoval, nebo se podílel na sestavování a rozšiřování různých písemností, které svým obsahem vyvolávaly nedůvěru a nepřátelské nálady proti společenskému a státnímu zřízení republiky, a podílel se na tom, že uvedené písemnosti byly dávány k dispozici zahraničním antikomunistickým centrálním, které jich využívaly k útokům proti republice v západním a emigrantském tisku a v relacích různých štvavých vysílačů typu ‚Svobodná Evropa‘, tedy z nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky prováděl podvratnou činnost proti jejímu společenskému a státnímu zřízení a proti jejím mezinárodním zájmům, tento čin spáchal ve spojení s cizím činitelem a ve větším rozsahu.“
II. Dne 14. června 1980 v Praze 8 – Karlíně udeřil do levé strany hlavy Václava Vacka a způsobil mu tím drobné zhmždění mozku a lehkou traumatickou blokádu krční páteře s pracovní neschopností do 6. července 1980, tedy jinému úmyslně ublížil na zdraví.“ MS v Praze, soudní spis k případu Rudolfa Battěka (spis. zn. 1 T 16/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 15/90, rozsudek Městského soudu v Praze ve věci R. Battěka; rozsudek je uložen též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. I/1, kart. 14.
- ⁵ Celá citace zní: „Již v rámci přípravy založení VONS (Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných) spolu s dr. Václavem Bendou, Jiřím Dienstbierem a dal-

šími osobami napsal dne 17. 2. 1978 tzv. „otevřený dopis“ prezidentu republiky, ve kterém v rozporu se skutečností osočoval orgány SNB z údajného brutálního zákroku proti některým osobám, které se přes odpor pořadatelů pokoušely vniknout na železničářský ples v Praze 2.“ MS v Praze, soudní spis k případu Rudolfa Battěka (spis. zn. 1 T 16/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 15/90, rozsudek Městského soudu v Praze ve věci R. Battěka; též LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. I/1, kart. 14. Jednalo se o otevřený dopis Výboru pro propuštění Václava Havla, Jaroslava Kukala a Pavla Landovského prezidentu republiky Gustávu Husákovi a předsedovi vlády ČSSR Lubomíru Štrougalovi obsahující zprávu o policejním zásahu proti účastníkům plesu železničářů, protest proti brutálnímu postupu státní moci a informaci o cílech výboru ze 17. 2. 1978, který vedle Battěka podepsali Václav Benda, Jiří Dienstbier, Vlasta Chramostová, Ivan Medek, Gertruda Sekaninová-Čakrtová, Jaroslav Suk, Jan Vodňanský. LP, Sb. VONS, inv. č. 113, sign. IV/17, kart. 24.

⁶ Viz dokumenty č. 116, 119, 126, 145, 154 a 159. Záznam hlavního líčení viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 110, sign. IV/4, kart. 52. K případu Petra Uhla a spol. viz dále mimořádné sdělení VONS ze 30. 5. 1979, dokument č. 114, sdělení VONS č. 128, 129, 137, 141, 142, 143, 156, 205 a 376, dokumenty č. 129, 130, 138, 142, 143, 144, 157, 206 a 379, a dokumenty č. 1143, 1152, 1153, 1163 a 1164.

⁷ Dokument č. 152.

⁸ Správně Olofu.

⁹ Oba dopisy jsou uloženy in: MS v Praze, soudní spis k případu Rudolfa Battěka (spis. zn. 1 T 16/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 15/90.

¹⁰ Viz dokument č. 1138.

¹¹ Dokumenty č. 97, 116, 134, 151, 153 a 174. K případu Alberta Černého viz dále sdělení VONS č. 113, dokument č. 113.

¹² Celá citace přesně zní: „*Jako podkladový materiál k případu Alberta Černého obžalovaný vypracoval dne 21. 5. 1979 pojednání ‚Morální občanství Alberta Černého‘. V této pětistránkové písemnosti přímo i nepřímo napadal socialistické státní zřízení republiky a snažil se vytvořit dojem, že ČSSR je ‚policejním státem‘. Uvedený pamflet byl uveřejněn v č. 5 Pelikánových ‚Listů z r. 1979‘ a jako autor byl uveden obžalovaný.*“ MS v Praze, soudní spis k případu Rudolfa Battěka (spis. zn. 1 T 16/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 15/90, rozsudek Městského soudu v Praze ve věci R. Battěka; též LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. I/1, kart. 14.

¹³ Celá citace přesně zní: „*Jednání obžalovaného především vykazuje všechny subjektivní i objektivní znaky trestného činu podvracení republiky podle § 98 odst. 1 tr. z. Obžalovaný se z nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky podílel významnou měrou na vydávání a rozšíření většího množství písemností, ve kterých byla napadána činnost bezpečnosti,*

prokuratury, soudů i Sboru nápravné výchovy. Obsahem těchto písemností měla být záměrně zdiskreditována činnost uvedených orgánů, podkopána jejich autorita. Současně měla být uvedenými písemnostmi přímo i nepřímo vyvolána nedůvěra a nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky. Činnost obžalovaného byla plánovaná, soustavná, dlouhodobá.“ Tamtéž.

¹⁴ Celá citace přesně zní: „Od tohoto zřízení republiky nelze oddělit orgány státní moci, jimž je výlučně ústavou a ostatními zákony svěřen postih trestné činnosti a upraven postih při zjišťování a trestání společensky nebezpečného jednání. Útok na tyto státní orgány vymyšlenými a záměrně hrubě zkreslenými údaji o jejich činnosti je útokem i na naši socialistickou republiku, jejíž státní moc v mezích svých zákonných oprávnění vykonávají.“ Tamtéž.

¹⁵ Celá citace přesně zní: „Součinnost VONS se zahraničními činiteli, a tedy i obžalovaného je prokázána dále tím, že převážná část písemností VONS byla zveřejněna v ‚Listech‘, které vydává v Římě emigrant Jiří Pelikán, a ve čtvrtletníku Svědectví, které vydává v Paříži Pavel Tigríd. Ze znaleckého posudku Federálního ministerstva vnitra je patrné, že činnost obou těchto emigrantů je materiálně podporována a řízena Ústřední zpravodajskou službou USA.“ Tamtéž.

¹⁶ Celá citace přesně zní: „I když není zjištěno, co bylo obsahem této zásilky, je tato shoda zajímavá a vzbuzuje podezření, že zásilka byla [odeslána] v souvislosti s oním uveřejněním.“ Zásilka byla v rozsudku dávana do souvislosti s publikováním textu R. Battěka „Morální občanství Alberta Černého“ v časopisu Listy.

Při stanovení výše trestu shledal Městský soud v Praze celou řadu přitěžujících okolností v Battěkův neprospěch. V rozsudku se odvolával i na mezinárodněpolitickou situaci. „Značná společenská nebezpečnost trestného činu podvracení republiky je dána již typovou nebezpečností tohoto trestného činu, zejména když byl spáchán za okolností, které stupeň společenské nebezpečnosti podstatně zvyšují, a to v době zostřeného třídního ideologického boje, zvýšeného zbrojení, v době činnosti protisocialistických živlů v PLR.“ Dále mu přitížilo, že byl v r. 1972 odsouzen pro přípravu trestného činu a pro dokonání trestný čin podvracení republiky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání tří a půl roku (k tomu viz dokument č. 1173). V Battěkův neprospěch hovořil i negativní posudek z posledního pracoviště. Tamtéž.

¹⁷ Obžaloba z trestných činů podvracení republiky a ublížení na zdraví podaná 17. 6. 1981 na R. Battěka městským prokurátorem v Praze (v zastoupení JUDr. Františkem Kubátem) je uložena in: tamtéž.

¹⁸ Proti rozsudku Městského soudu v Praze se 20. 8. 1981 odvolala Battěkova manželka Dagmar Battěková i samotný Battěk. Ten v odůvodnění odvolání ze 14. 9. 1981 napadl rozsudek v celém rozsahu. „Pokud jde o trestný čin podvracení republiky podle § 98 odst. 1, 2 a), b) tr. zák., zde soud v podstatě vychází z toho, že jsem byl členem tzv. ‚Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných‘ a jako takový sestavoval nebo se podílel na sestavování a rozšiřování písemností, vy-

volávajících nedůvěru a nepřátelské nálady proti našemu státnímu zřízení, a že jsem se podílel na tom, že tyto písemnosti byly dávány k dispozici zahraničním antikomunistickým centrálám. V této souvislosti především poukazuji na to, že náš trestní zákon, resp. naše trestní právo nezná žádnou formu kolektivní zodpovědnosti a nelze proto jakkoli trestně postihovat účast na činnosti výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a nutno vycházet v souladu s ust. § 2 odst. 2 tr. ř. pouze ze skutečností, které byly mně bezpečně prokázány a v žádném případě nemůže stačit poukaz na to, že jsem se podílel na akcích uvedeného Výboru, aniž by bylo prokázáno, konkrétně na čem a jakým způsobem jsem se podílel.“ Aby bylo jeho vinu možno prokázat, bylo by podle Battěka nutné doložit, na jaké činnosti se podílel a zda naplnila skutečně skutkovou podstatu trestného činu, pro který byl odsouzen.

Pokud jde o trestný čin ublížení na zdraví, nepřihlížel soud podle Battěkova názoru řádně k výpovědi svědka Jana Jandy, který jasně viděl, že ho příslušník SNB Václav Vacek držel ze zadu oběma rukama a že přitom, jak se Battěk snažil vyprostit, spadla Vackovi čepice. Svě jednání charakterizoval Battěk jako nutnou obranu a poukazoval na to, že nebyl předveden ve smyslu § 19 zákona č. 40/1974 Sb., což vyplývá ostatně i z toho, že jeho jednání bylo nakonec kvalifikováno jako trestný čin ublížení na zdraví, a ne jako útok na veřejného činitele. Tamtéž.

¹⁹ K případu Jana a Jiřího Rumlových stíhaných v rámci trestní věci Jiřiny Šiklové a spol. viz sdělení VONS č. 250, 296 a 303, dokumenty č. 251, 297 a 304. K případu Jana Litomiského viz sdělení VONS č. 162, 169, 212, 236, 277, 285, 318, 358 a 440, dokumenty č. 163, 170, 213, 237, 278, 286, 319, 361 a 443.

Na rozsudek Městského soudu v Praze reagovala mj. skupina československých občanů ze severních Čech v dopise prezidentu republiky Gustávu Husákovi z 20. 9. 1981 obsahujícím protest proti odsouzení R. Battěka a žádost o intervenci v jeho prospěch in: *Informace o Chartě 77*, r. 4, 1981, č. 11, s. 10–11. Na protest proti odsouzení R. Battěka se podle svého sdělení Chartě 77 rozhodl držet od 4. 8. 1981 čtrnáctidenní hladovku Petr Formánek. *Informace o Chartě 77*, r. 4, 1981, č. 8, s. 4.

Ještě před uskutečněním soudního jednání se 11. 6. 1981 obrátilo jedenáct bývalých občanů NDR na pozorovatelku SPD na procesu s brazilským disidentem Luizem Ináciem da Silvou Dagmar Luukovou se žádostí o uplatnění stejné metody v případě R. Battěka. LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. IV/10, kart. 14. Americký odborový předák Carl Shier vyjádřil v dopise prezidentu ČSSR Gustávu Husákovi, generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánú Feješovi a ministru spravedlnosti ČSR Antonínu Kašparovi ze 14. 9. 1981 znepokojení nad připravovaným procesem se signatáři Charty 77 (v souvislosti se zadržením francouzského karavanu), požadoval osvobození těchto osob a také propuštění vězňených Rudolfa Battěka, Václava Havla a Jiřího Gruntoráda. LP, Sb. VONS, inv. č. 27, sign. IV/31, kart. 14.

K mezinárodním ohlasům na proces s R. Battěkem viz dále dokumentaci delegace Výboru k obraně a zabezpečení demokratických práv a svobod na Východě a Západě – v celém Německu (Komitee zur Verteidigung und Verwirklichung demokratischer Rechte und Freiheiten in Ost und West – in ganz Deutschland) vyslané na soudní jednání s Battěkem u Městského soudu v Praze. Týž výbor uspořádal 21. 8. 1981 protestní akci v Západním Berlíně proti Battěkovu odsouzení. Dokumentace delegace výboru vyslané na proces s R. Battěkem, materiály z protestní akce i dopis šéfredaktora Práva lidu Jiřího Loewyho představiteli výboru Rupertu Schröterovi z 9. 8. 1981 obsahující poděkování za projevenou solidaritu a návrh na vydání českého překladu dokumentů výboru jsou uloženy in: tamtéž, sign. IV/29, kart. 14.